

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institvtionvm// Ad Vniversvm// Ivs Pontificivm, Sive//
Canonicvm, Libri Qvatvor**

Lancellotti, Giovanni Paolo

Basileae, 1566

v. De In ius vocando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61756](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61756)

promitti. Et quod super matrimonio spirituali potest compromitti, secus super carnali. h. d.

^a cap. pen. in fin. ext. de restit. in integ. ^b d. cap. pen. in initio.

Pleraq; etiam causæ arbitrorum notionem effugiunt: nam^a liberales, matrimoniorum, filiationum, monachationum, conuersionum, in integrum restitutionum: itē^b criminales, & quæ maiores iudices exigunt, per arbitros cognosci non possunt. Quod autem diximus de matrimonijs compromitti non posse, de carnalibus intelligendum est: nam quod de spirituali matrimonio compromitti possit, secundū ea, quæ suprà diximus, nulla est dubitatio.

Arbiter super pluribus, si super uno tantum pronuntiet, non expirat compromissum, nisi si habuerit à partibus facultatem ita pronuntiandi. h. d.

Finiuntur autem arbitria pluribus modis: vtputà, sententiæ prolatione, & temporis lapsu. Sententiæ prolatione finiuntur arbitria, cum de omnibus, de quibus compromissum fuerit, arbiter pronuntiauit. Nam si de quibusdam tantum sententiam rulerit, nisi talem pronuntiandi potestatem à partibus habuerit, compromissum non expirat.

Termini lapsu compromissum expirat. h. d.

Lapsu temporis expirat arbitrium, cum terminus compromisso comprehensus re infecta labitur.

Morte tam arbitratorum, quàm compromit-

tentium expirat compromissum, nisi specialiter sit dictum de hæredibus Compromittentium. h. d.

Mortis^c quoq; interuentu cōpromissa irritantur, tam arbitrorum, quàm etiam litigatorum. Compromissum^d enim in compromittentis heredes non extēditur, nisi de his quoq; specialiter caueatur. Sunt & alij modi, quibus compromissa finiuntur: quos tamen, vt ad cōceptum iudicarij ordinis propositum festinemus, ex alijs iuris libris cognoscendos relinquimus.

DE IN IVS VOCANDO,

TITVLVS V.

Iudex debet habere notarium, uel duos viros idoneos, qui scribant acta iudicij. h. d.

ERgo si partes neque pactionibus, neq; trāfactionibus, neq; compromissis concordare reddi poterunt, ad iudicem deueniendum erit. Illud autē imprimis pspicere iudicē oportebit, ne scilicet debitæ solennitates in iudicio prætermittantur: adhibebitq;^e publicam perfonam, aut duos viros idoneos, qui vniuersa acta iudicij conscribant, vt Innocentiana constitutione, in generali concilio edita, latius continetur.

Initium iudiciorum est citatio, sine qua omnes alius regulariter sunt nulli. h. d.

Omni-

^c cap. pen. ext. de offic. de leg. cap. ex parte. in fi. ext. cod. ^d cap. fin. ext. cod.

^e cap. quoniam contra. ext. de probat.

gl. pen. cap.
ecclesia san
ctæ Mariæ.
ext. de con
stit.

Omniū^a autem iudiciorū
instituentorum principium &
fundamentum sunt citationes,
sine quibus omnia, quæ aduer-
sus absentes in omni negotio,
aut loco aguntur, viribus carēt.
Nam neq; naturalis, neque ciui-
lis ratio quēquam indefensum
iudicari permittit. Quicumque
igitur cum altero iudicio contē-
dere voluerit, ante omnia cura-
re debet, aduersarium ita mo-
neri, vt sese coram iudice exhi-
bere teneatur.

*Ex quatuor capitibus elusoria redditur cita-
tio: & citatus à non suo iudice non tenetur cō-
parere. h. d.*

gl. 2. can.
pen. 3. q. 2.

Fit tamen interdum pluribus
modis^b, vt quis vocationi de se
factæ parere non compellatur,
vtputā ex personæ qualitate, lo-
ci conditione, temporis ratio-
ne, & forma citationis. Perso-
næ qualitas inefficacem reddit
citationem tam ius dicentis,
quàm etiam in ius vocati. Nam
si te is in ius vocet, quem ti-
bi iudicem non esse competen-
tem manifestum sit, dubio pro-
cul ad comparendum vocatio
talis te minimè coarctabit.

*Qui legitime citatus mutat iudicem, non
propterea potest declinare iudicē, cū sit præ-
uentus. h. d.*

cap. pe. ext.
de foro com-
petent.

Si tamē^c contigerit eum, qui
legitime citatus fuerit, alterius
postmodum fieri iurisdictionis,
quasi præuentus, ius reuocandi
forum non habebit.

*Citatus ad instantiam spoliatoris non tene-
tur comparere. h. d.*

Idem iuris est, si iudex quidē
tuus sit^d, ex eo tamen te man-
det vocari, vt in iudicio cū spo-
liatore tuo stare cōpellaris: nec
enim antea comparere cogaris,
quàm ad omnia Canonice resti-
tutus fueris^e.

d. gl. 2. can.
pen. 3. q. 2.

e. can. si. in. fi.
5. q. 2.

*Ex qualitate loci citatio non. ar. stat. ad com-
parandum. h. d.*

Locus^f quoq; ad quem voca-
tus fueris, tunc inuolidam red-
dit citationem, cū aut incer-
tus est, aut citantis nō subest iu-
risdictioni. Idem etiā dici po-
terit, si citāndus extra iudicis ter-
ritorium moram trahere cōpe-
riatur. Tunc enim ius dicēti im-
punè non pareretur. Quēadmo-
dum & si locus citatione desi-
gnatus pestilēs sit, aut aliās pro-
citato malè tutus g.

f. gl. 2. cap.
pen. 3. q. 2.

g. cap. ex par-
te tua. ext.
de appell.

*Diebus feriatis in honorem Dei etiā ex cō-
sensu partium non potest procedi. Et angustia
temporis ad comparandum dati, uariat citatio-
nem. h. d.*

Sed & si te iudex iusserit a des-
se, aut inter angusta nimis tem-
pora, aut quę venerāda sint diui-
ni cultus gratia, nullas vires ha-
bebit talis iussio^h. Quāvis enim
nō prorogare, sed expedire de-
ceat quæstiones, vsque adeo ta-
mē his diebus iudiciorū strepi-
tus debet conuiescere, vt nisi
vel necessitas cogat, vel pietas
suadeat, cōsentiētibus etiā parti

h. cap. fin. ext.
de ferijs.

bus, processus habitus non teneat.

Ferijs indultis hominum causa remittitur potest. h. d.

a cap. fin. in fin. ext. de ferijs.

Aliud ^a tamen obtinet, si ob hominum necessitates feriae indultae fuerint. Tunc enim acta cuncta tenent, si de partium processerint voluntate.

Delegatus debet in citatione inferere tenorem suae commissionis, & designare auditorium. Secus est in Ordinario. h. d.

b cap. 2. ext. de dilat. gl. 2. can. pen. 3. q. 2.

Iam verò multum interest, de legatusne citet, an Ordinarius. Ille enim, cum aliena utatur iurisdictione, longè remotos, non nisi literis commissionis ^b suae tenorem continentibus, & intra certa spacia quem vocare poterit. Et cum proprium non habeat auditorium, certum huiusmodi literis locum, ubi se citatus exhibere valeat, designare illum oportebit: cum in Ordinario nulla subsit huiusmodi necessitas.

Ponit, quid agendum sit delegato, si iurisdictionis eius expirat in peremptorio. h. d.

c cap. consilium it nos. ext. de offi. de lega.

Item in delegato quaeri potest, si peremptorie ^c partes is citauerit, & earum altera, die data, sese absentat contumaciter, an saltem circa ultimam diei partem sit in negotio procedendum? & utrum, si duxerit expectandum, sit iterum citandus contumax? Et in hac specie mul-

tum interest, duret iurisdictionis post peremptorium terminum, an expiret. Primo enim casu, in diem alteram aequitate sua dente iudex expectare poterit, nec propterea peremptorio elapso, pars contumax citanda erit, nisi gratiam eidem fecerit benignitas iudicantis: posteriore verò, ne frustra iudicialis instantia evanescat, si partes, cum id nouerint, sese iudici non praesentauerint, hora, qua congruè procedi possit ad exequendum, propter quod eis legitime terminum peremptorium assignauerit, ad executionem liberè procedere poterit. Discretus tamen iudex in assignatione peremptorij, non debet iurisdictionem suam, nisi necessitas urgeat, adeò coarctare.

Citatus potest ex legitimo impedimento non comparere, quo tamen cessante debet se iudici praesentare. h. d.

Adhuc, tamen si omnia solenniter peracta fuerint, nec vocatus accedat ad iudicem, quibusdam casibus excusandus erit: ut puta si facto aduersarij impeditus, aut ad maius tribunal vocatus, vel vinculis, aut infirmitate detentus, aut alijs ^d similibus causis implicatus non accesserit. Debet tamen cessante impedimento, quanto potuerit citius, iudici suam copiam facere.

d cap. quomodo si aut. de carnal. ext. ut lue non contest. e cap. cum dilecti. ext. de dolo & contum.

DE